

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ЦЕНТР

АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ
ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
СИЛ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Матеріали
У всеукраїнської науково-практичної конференції
29 листопада 2019 року

Харків

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ЦЕНТР**

**«АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ
ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СИЛ
БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ УКРАЇНИ»**

**Матеріали V всеукраїнської науково-
практичної конференції**

29 листопада 2019 року

Харків

Актуальні аспекти психологічного забезпечення професійної діяльності сил безпеки та оборони України: Матеріали V всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Харків, 29 листопада 2019 року). – Х. : Національна академія НГУ, 2019. – 120 с.

Оргкомітет конференції:

Голова оргкомітету – І.І. Приходько, доктор психологічних наук, професор, начальник науково-дослідного центру службово-бойової діяльності Національної гвардії України Національної академії Національної гвардії України, полковник.

Заступник голови оргкомітету – О.С. Колесніченко, кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник, начальник науково-дослідної лабораторії морально-психологічного супроводження службово-бойової діяльності Національної гвардії України науково-дослідного центру службово-бойової діяльності Національної гвардії України Національної академії Національної гвардії України, підполковник.

Відповідальний секретар оргкомітету – А.А. Лиман, науковий співробітник науково-дослідної лабораторії морально-психологічного супроводження службово-бойової діяльності Національної гвардії України науково-дослідного центру службово-бойової діяльності Національної гвардії України Національної академії Національної гвардії України, старший лейтенант.

У збірнику представлено наукові доповіді та повідомлення, в яких узагальнено досвід здійснення психологічного забезпечення професійної діяльності сил безпеки та оборони України в екстремальних умовах.

Публікується за матеріалами V всеукраїнської науково-практичної конференції „Актуальні аспекти психологічного забезпечення професійної діяльності сил безпеки та оборони України”, проведення якої організовано Національною академією Національної гвардії України (29 листопада 2019 року).

Матеріали конференції будуть корисними науковцям, викладачам вищих навчальних закладів, психологам-практикам, керівникам і працівникам силових структур.

Доповіді відтворені безпосередньо з авторських оригіналів. За достовірність представлених матеріалів відповідальність несуть автори.

© НА НГУ

Чабань А.В., ад'юнкт, Національний університет цивільного захисту України (м. Харків)

Деякі питання щодо основних складових професійної діяльності жінок-офіцерів ДСНС України

В усі часи суспільству звичним здавалося бачити в офіцерській формі чоловіків, оскільки офіцерська служба є діяльністю, яка традиційно вважається «чоловічою» сферою. Але соціальна активність жінок вагомо вплинуло на переосмислення цього історичного факту. Це пов'язано з налаштуваннями нашої країни на розвиток, з вимогами суспільства до вищого заробітку, з потребами жінок до самореалізації та, врешті решт, з переглядом патріархальних стереотипів у суспільстві.

Сьогодні, кількість жінок в органах та підрозділах служби цивільного захисту за статистичними даними складає близько 12,5% від загальної чисельності фахівців ДСНС України. На початку 2019 року чисельність службовців Головного управління Державної служби надзвичайних ситуацій у Харківській області становить 3186 осіб, з них 57 жінок-офіцерів та 176 рядових.

Серед жінок, які проходять службу цивільного захисту, згідно з даними офіційного сайту ДСНС, можна побачити кінологів, медиків, фельдшерів, керівниць районних підрозділів, водолазок, верхолазок, начальниць караулу, начальниць пожежного посту, начальниць районних секторів, диспетчерів, керівниць відділень, психологів, інспекторів, начальниць пожежної частини та навіть посаду заступниці начальника Головного управління [5]. За останні роки ми бачимо як кількість жінок у складі ДСНС України все зростає. Жінки обіймають все більш відповідальні та, зазвичай, чоловічі посади. У зв'язки з тим, маємо виділити основні складові професійних якостей, які сприяють успішному розвитку кар'єри жінки-офіцера ДСНС.

Відомо, що професійна діяльність фахівців Служби порятунку висуває певні вимоги до їх професійно-важливих якостей, знань, вмінь та навичок. Зокрема офіцер ДСНС має бути готовим до екстремальних ситуацій та у будь-який час виконати необхідні дії, що потребують професійної результативності. За результатами проведених досліджень, були виділені, основні складові, які сприяють виконанню фахівцями ДСНС України, як чоловіками, так і жінками, своїх службових обов'язків на належному професійному рівні:

- вольовий компонент,
- мотиваційний компонент,
- когнітивний компонент [3].

Вольовий компонент формується з вміння долати перешкоди та цілеспрямовані дії, завдяки свідомій мобілізації особистості її психічних і фізичних можливостей [2]. Особливостями вольового компоненту жінок є: відповідальність, система саморегуляції та планування діяльності, зосередженість на поставлених задачах, мобілізація сил та цілеспрямованість. Згідно з нашими спостереженнями, що засновуються на дослідженнях багатьох авторів, завдяки відповідальному відношенню до трудової діяльності, жінки більш схильні до планування та зосередженості на виконанні завдань. Натомість чоловіки є більш емоційно стійкі ніж жінки.

До основних мотиваційних компонентів успішної професійної діяльності відносяться: високий рівень зацікавленості в процесі та складі професійної діяльності, прагнення до професійного самовдосконалення, розкриття творчого потенціалу, орієнтованість на ділову співпрацю та колективну працю. Але серед жінок важливим чинником професійної сфери є особисте ставлення до праці та соціально трудові відносини[1]. Оскільки від цих двох показників залежить особисте ставлення людини до професійної діяльності, чи як до засобу, який забезпечить існування, або як до життєвої потреби і самореалізації. Таким чином згідно за рівнем мотивації жінки поділяються на 3 групи: жінки, які орієнтовані на довгострокову перспективу службової діяльності, оскільки це можливість для особистої самореалізації; жінки, що орієнтовані на задоволення матеріальної або духовної потреби; та жінки, які є «випадковими» у цивільному захисті [3]. Серед чоловіків зазвичай існує необхідність у виконанні своїх професійних зобов'язань з наміром подальшого розвитку та просування по службових сходах.

Когнітивний компонент складається з сформованих знань, вмінь та навичок. Він свідчить про розуміння поставлених завдань, знань способів їх вирішення та вміння знаходити засоби досягнення мети. Згідно зі спостереженнями можна виділити невід'ємну залежність цього компоненту від мотиваційної та вольової направленості, як у чоловіків, так і у жінок.

В межах проведеного дослідження було з'ясовано, що ці компоненти несуть вагомий вплив на успішний розвиток кар'єри жінок-офіцерів ДСНС. В подальшому необхідним має буде вивчення і інших компонентів та психологічних особливостей жінок та чоловіків, що сприяють розвитку професійній діяльності.

Список використаної літератури:

1. Вакуленко С.М. Соціологія праці : навч.-метод. посіб. Київ : Знання, 2008. – 262 с.
2. Козляковський П.А. Загальна психологія. Миколаїв : МДГУ, 2005. 467 с.
3. Лукомец А.А., Серебровская Н.Е. Психологическая готовность к выбору профессии в раннем юношестве: теоретический аспект. Нижний Новгород : Вестник КГУ, 2017. 44 с.
4. Офіційний сайт Державної служби України з надзвичайних ситуацій. Гендерна політика. URL: <https://www.dsns.gov.ua/ua/enderna-politika.html>

ЗМІСТ

Вступне слово	3
РОЗДІЛ 1 ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФАХІВЦІВ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ УКРАЇНИ ..	5
Афанасьєва Н.Є., Ашихман Ю.С. Проблема розвитку стресостійкості фахівців екстремального профілю діяльності (на прикладі рятувальників)	5
Байда М.С. Психологічні особливості проявлення адиктивної поведінки	7
Білоус Т.Л. Особливості професійної діяльності працівників органів внутрішніх справ України у екстремальних умовах	10
Євдокімова О.О. Детермінанти антикорупційної та корупційної поведінки у контексті психологічного забезпечення підготовки правоохоронців.....	14
Каплюченко О.П. Провідні мотиви військовослужбовців Національної гвардії України до службово-бойової діяльності в екстремальних умовах	18
Куруч О.С. Причини суїцидальної поведінки серед представників екстремальних видів діяльності.....	23
Кучерява Т.О., Дундук О.І. Сучасні помилкові дії членів танкових екіпажів Збройних сил України	25
Лиман А.А. Обґрунтування структурних компонентів психологічної готовності до ризику військовослужбовців Національної гвардії України.....	29
Мацегора Я.В., Юр'єва Н.В. Взаємозв'язок життєстійкості та копінг-стратегій у військовослужбовців підрозділів з конвоювання екстрадиції та охорони підсудних	32
Саппа М.М. Дослідження проблеми бойових посттравматичних стресових розладів комбатантів: досвід США	35
Федоренко О.І. Прояви соціально-стресових розладів в умовах соціальної нестабільності в суспільстві.....	39
Чабань А.В. Деякі питання щодо основних складових професійної діяльності жінок-офіцерів ДСНС України.....	42
Широбоков Ю.М. Психологічні особливості реінтеграції військовослужбовців звільнених з полону.....	44
РОЗДІЛ 2 ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФАХІВЦІВ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ УКРАЇНИ	48
Артемов В.Ю., Литвиненко Н.І. Психолого-педагогічні аспекти формування антитерористичної компетентності співробітників сил безпеки та оборони України.....	48
Артюхова В.В., Кравченко О.В., Приходько Д.П. Імплементация активних та інтерактивних методів навчання в освітній процес ВНЗ.....	50
Бойко О.О. Психологічна допомога у бойовій обстановці	54
Волошко С.А. Необхідність вдосконалення нормативно-правової бази оцінювання морально-психологічного стану військовослужбовців Національної гвардії України	56
Горячева К.С., Турченко Ю.В. Компоненти педагогічної компетентності офіцера ЗСУ необхідні для здобуття військової спеціальності у військовому закладі вищої освіти	58

Дубровинський Г.Р. Практичне опрацювання стресових і посттравматичних станів та їх профілактика.....	61
Захаренко Л.М. Особливості психологічного супроводження занять з тактичної та вогневої підготовки поліцейських	64
Землянська О.В. Основне завдання правоохоронних органів в сучасних умовах життя суспільства	66
Кіричевська Е.В. Психологічна модель системи координат критеріальних і компетентнісних складових реформування служби психологічного забезпечення НГУ в структурі національної безпеки країни.....	68
Колесніченко О.С., Остапенко М.О. Роль різних аспектів саморегуляції у формуванні посттравматичного стресового розладу.....	72
Ларіонов С.О., Макаренко П.В. Проблема психологічної діагностики пасивно-агресивної поведінки майбутніх правоохоронців	75
Лефтеров В.О. Тренінгова підготовка керівників підрозділів сил оборони та безпеки до кризового управління	78
Лещинський І.О. Психологічна підготовка військовослужбовців резерву....	81
Міршук О.Є. Організація професійно-психологічної підготовки в Національній гвардії України	83
Новікова Є.С. Професійно–психологічний відбір у системі ДСНС України	85
Пащенко А.О. Оновлення професійно-психологічного відбору в Національну гвардію України.....	87
Platonov V., Tsokota V. Professional psychological selection for risky jobs using digital technologies	89
Сичевський А.С. Система екстреної психологічної допомоги за єдиним телефонним номером	91
Слободяник В.І., Сірко Р.І., Баклицький І.О., Баклицька О.П. Теоретичний аналіз формування самозбережувальної поведінки студентської молоді.....	93
Снігур Л.А., Бужина І.В. Актуальні проблеми психології та педагогіки вищої військової школи: особистісно-діяльний вимір	96
Супрун Д.М. Новітні тенденції та передумови модернізації системи професійної підготовки психологів сил безпеки та оборони України	100
Тробюк Н.Ю. Гендерна толерантність як психолого-педагогічна проблема військових закладів вищої освіти	103
Харченко С.В. Розвиток вербальних здібностей соціального інтелекту курсантів ЗВО зі специфічними умовами навчання з використанням тренінгових технологій	105
Чижевський С.О. Актуальні питання реформування психологічного забезпечення Національної гвардії України	108
Шевченко В.В. Психологічні особливості розвитку професійно-психологічної компетентності майбутніх офіцерів НГУ	112
Юр'єва Н.В. Пропозиції щодо оптимізації проходження військової служби жінками в підрозділах Національної гвардії України	115

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**Актуальні аспекти психологічного
забезпечення професійної діяльності сил
безпеки та оборони України**

**Матеріали V всеукраїнської науково-практичної
конференції**

Друкується в авторській редакції

*Відповідальний за випуск: Колесніченко О.С.
Комп'ютерна верстка: Лиман А.А.*

Формат паперу 60x84/16. Ум. друк. арк. 10,2. Тираж 60 прим. Зам. № 57.

Видавець і виготовлювач Національна академія НГУ.
М-н. Захисників України, 3, м. Харків, 61001.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 2799 від 22.03.2007 р.

